

U 1/2013 rd

**Statsrådets skrivelse till riksdagen med anledning av
ett förslag om Europaparlamentets och rådets förordning
(ändring av insolvensförordningen)**

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen om ändring av rådets förordning (EG) nr 1346/2000 om insolvensförfaranden samt en promemoria om förslaget.
översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 12 december 2012 till Europaparlamentets och rådets förordning

Helsingfors den 7 februari 2013

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

Lagstiftningsråd Mari Aalto

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA
31.1.2013

EU/2012/1789

**FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM ÄNDRING AV RÅDETS FÖRORDNING (EG) NR 1346/2000 OM INSOLVENSFÖRFARAN-
DEN****1 Allmänt**

Europeiska kommissionen lade den 12 december 2012 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning av ändring av rådets förordning (EG) nr 1346/2000 om insolvensförfaranden (KOM(2012) 744 slutlig). Förslaget grundar sig på artikel 81 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt. Med stöd av den ska unionen utveckla ett rättsligt samarbete i civilrättsliga frågor som har gränsöverskridande följder med anknytning till ömsesidigt erkännande och verkställighet av domstolsavgöranden (punkt 2 a), förenlighet mellan tillämpliga bestämmelser om lagkonflikter och om domstolars behörighet (punkt 2 c) samt undanröjande av hinder mot civilrättsliga förfaranden (punkt 2 f).

Rådets förordning om insolvensförfaranden trädde i kraft den 31 maj 2002. Den grundar sig på ett initiativ från Finland och Tyskland som till sitt innehåll motsvarar den 23 november 1995 ingångna konventionen om insolvensförfaranden som i tiden förföll.

Enligt förordningen ska kommissionen efter tio år från förordningens ikraftträdande lägga fram en rapport om tillämpningen av förordningen och vid behov lägga fram förslag till ändring av förordningen. Kommissionen lade samtidigt med förordningsförslaget fram en rapport om tillämpningen av förordningen (KOM(2012) 743 slutlig) och ett meddelande om en ny europeisk strategi för att hantera misslyckade företagssatsningar och insolvens. I meddelandet anses det viktigt att ge företagare som verkat hederligt en ny möjlighet och betonas betydelsen av den nationella insolvenslagstiftningen för företagens överlevnadsmöjligheter. Enligt kommissionens rapport fungerar förordningen generellt bra, men vissa ändringar är nödvändiga bl.a. för att effektivisera administra-

tionen av förfaranden samt möjliggöra att livsdugliga företag rekonstrueras.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Förordningen gäller gränsöverskridande insolvensförfaranden. Den innehåller bestämmelser om domstolens behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domstolsavgöranden samt koordinering av förfaranden.

Den gällande förordningen tillämpas på kollektiva insolvensförfaranden som innebär att gäldenären helt eller delvis berövas rådigheten över sina tillgångar och att en förvaltare utses. Förfarande som syftar till att rekonstruera företag hör inte i alla medlemsstater till förordningens tillämpningsområde. Kommissionen anser som ett missförhållande särskilt att nationella förfaranden som medger omstrukturering av ett företag innan ett insolvensförfarande inleds och förfaranden som utnyttjar den verkställande ledningen ofta faller utanför tillämpningsområdet. Inte heller de förfaranden som syftar till att korrigera privatpersoners ekonomiska situation omfattas i allmänhet inte av tillämpningsområdet. Kommissionen föreslår en utvidgning av tillämpningsområdet så att den kan tillämpas också på sådana förfaranden.

Enligt förslaget ska förordningen tillämpas på kollektiva rättsliga eller administrativa förfaranden, inbegripet interimistiska förfaranden, vilka grundar sig på lagstiftning om insolvens eller skuldsanering och i vilka, för räddnings-, skuldsanerings-, omstrukturerings- eller likvidationsändamål, a) gäldenären helt eller delvis berövas rådigheten över sina tillgångar och en förvaltare utses, eller b) gäldenärens tillgångar och verksamhet är föremål för kontroll eller övervakning av en domstol (*artikel 1*). I ingressen preciseras att domstolens kontroll täcker situationer där

domstolen ingriper i saken på grund av överklagande (*stycke 9a i ingressen*). De förfaranden som omfattas av förslaget nämns i bilaga A. Medlemsstaterna meddelar kommissionen de förfaranden som de vill att förtecknas i bilagan, och kommissionen prövar om förfarandena uppfyller förutsättningarna som gäller tillämpningsområdet. An ändring av bilagorna sker via delegerade rättsakter (*artiklarna 45 och 45a*).

Behörigheten att inleda förfarandet bevaras hos den medlemsstat där gäldenärens huvudsakliga intressen finns. Definitionen för huvudsakliga intressen preciseras utifrån EU-domstolens rättspraxis och till artikeln fogas en bestämmelse om definitionen för huvudsakliga intressen när gäldenären är en fysisk person (*artikel 3.1 och stycke 13a i ingressen*).

För att avvärja fenomenet *forum shopping* fogas till artikeln en bestämmelse om domstolens skyldighet att på eget initiativ undersöka sin behörighet samt föreskrivs om borgenärernas rätt att överklaga domstolens beslut och dessutom om domstolens skyldighet att underrätta de kända borgenärerna om beslutet (*artikel 3b*).

I förordningen tas in en bestämmelse om s.k. anknytande behörighet (*artikel 3a*). Domstolarna i den medlemsstat som inlett förfarandet ska vara behöriga att besluta om åtgärder som är direkt hänförliga till insolvensförfarandet och har ett nära samband med detta. Sådana åtgärder är t.ex. återvinningstalan. Bestämmelsen motsvarar den linje som EU-domstolen omfattat. Förvaltare ska kunna väcka en talan som beror på insolvensförfarandet också i tvistemål eller handelsmål mot samma svarande i domstolen i svarandens hemortsmedlemsstat, förutsatt att domstolen är behöriga enligt bestämmelserna i Bryssel I-förordningen.

Enligt förordningen får ett lokalt insolvensförfarande (sekundärförfarande) inledas i en medlemsstat där gäldenärens huvudsakliga intressen inte finns, om gäldenären där har ett driftsställe. Enligt förslaget behöver lokalförfarandet inte längre vara ett likvidationsförfarande, varför det också kan vara ett förfarande som syftar till en rekonstruktion av företaget (*artiklarna 3.3 och 27*). Domstolen ska höra förvaltaren i huvudförfarandet och den-

ne har rätt att överklaga beslutet. Förutsättningarna för att inleda lokalförfarandet skärps eftersom det inte får inledas om det inte är nödvändigt för att skydda lokala borgenärers intressen. I förslaget avses särskilt situationer där förvaltaren också kan göra ett åtagande om att den utdelnings- och förmånsrätt som lokala borgenärer skulle ha haft om sekundärförfaranden hade inletts kommer att respekteras (*artikel 18.1*).

Till förordningen fogas en bestämmelse om att nettningsöverenskommelser uteslutande ska regleras av den avtalsrätt som är tillämplig på dessa avtal (*artikel 6a*). Till förordningen fogas om en bestämmelse om att den domstol vid vilken insolvensförfarandet inleddes ska vara behörig att godkänna uppsägning eller ändring avtal om fast egendom och arbetsavtal (*artikel 10a*) och likaså en bestämmelse om verkan av ett insolvensförfarande på pågående skiljeförfaranden (*artikel 15*).

Medlemsstaterna förpliktats att inrätta ett eller flera insolvensregister som kostnadsfritt är tillgängligt för allmänheten på internet. Av registret ska framgå de uppgifter som är uppräknade i förordningen (*artikel 20a*). Domstolen ska se till att informationen i enlighet med förordningen omedelbart offentliggörs i registret när gäldenären är en juridisk person eller en enskild näringsidkare eller yrkesutövare (*artikel 20d*). Av förslaget framgår inte om skyldigheten att offentliggöra information avses gälla privatpersoner.

De nationella registren sammankopplas med hjälp av den europeiska e-juridikportalen. Systemet ska tillhandahålla en söktjänst på alla Europeiska unionens officiella språk. Kommissionen fastslår med en genomförandeakt de tekniska omständigheter som är förknippade med det tekniska genomförandet av systemet (*artikel 20b*). Upprättandet och den framtida utvecklingen av systemet för sammankoppling ska finansieras genom unionens allmänna budget, medan igen medlemsstaterna ska bära kostnaderna för att anpassa sina inhemska insolvensregister så att de blir kompatibla med den europeiska e-juridikportalen samt kostnaderna för att förvalta, driva och underhålla dessa register (*artikel 20c*).

Det föreslås en precisering av förordningens bestämmelse om samarbets- och kommunikationsskyldigheten mellan förvaltare och det föreslås att det till förordningen fogas bestämmelser om samarbete och kommunikation mellan domstolar (*artikel 31a*) samt om samarbete och kommunikation mellan domstolar och förvaltare (*artikel 31b*).

Förordningens bestämmelse om åtgärder för att avsluta lokalförfarande ersätts med en bestämmelse om avslutande av huvud- eller lokalförfarandet (*artikel 34*). Enligt den ska avslutandet av huvudförfarandet inte hindra en fortsättning av lokalförfarandet. Avslutande av ett lokalförfarande som har inletts på den hemort där en juridisk person har sitt säte och som leder till att den juridiska personen upplöses hindrar inte att huvudförfarandet slutförs. Förvaltaren i huvudförfarandet ska ha rätt att begära att ett redan inlett lokalförfarande får omvandlas till en annan typ av insolvensförfarande (*artikel 37*).

Såsom för närvarande ska utländska borgenärer underrättas om att förfarandet har inletts (*artikel 40*). Underrättelsen tillhandahålls på ett standardformulär. Formuläret ska översändas till borgenärerna på det officiella språket eller de officiella språken i inledningsstaten eller på ett annat språk som den staten har angett att den godtar, om det kan antas att det språket är lättare att förstå för de utländska borgenärerna.

Borgenärernas rätt att meddela fordringar förbättras genom att föreskriva att det inte är obligatoriskt att låta sig företrädas av en advokat eller annan jurist vid anmälan av fordringar (*artikel 39*). Det skapas ett flerspråkigt standardformulär för att meddela fordringar. Det är obligatoriskt att använda formuläret (*artikel 41*). Formuläret ska lämnas in översatt till det officiella språket i inledningsstaten eller till ett språk som den medlemsstaten har meddelat att den godtar. En utländsk borgenär ska ha minst 45 dagar tid för att meddela sina fordringar.

Det föreslås att i förordningen tas in bestämmelser om koordinering av konkursförfaranden vid koncern. Till förordningen fogas bestämmelser om skyldighet för olika huvudförfarandens förvaltare att samarbeta och lämna upplysningar (*artikel 42a*) och föreskrivs i förordningen om förvaltarnas rätt

att bli hörda, föreslå åtgärder och ansöka om vilandeförklaring av insolvensförfaranden som gäller andra bolag som hör till samma koncern (*artikel 42d*). I förordningen ska också föreskrivas om samarbete och kommunikation mellan domstolarna samt om samarbete och kommunikation mellan förvaltare och domstolar (*artikel 42c*).

Medlemsstaterna ska tillhandahålla det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område information om de nationella insolvensförfarandena för att offentliggöras på internetsidorna (*artikel 44a*).

Kommissionen ges befogenhet att anta genomförandeakter för att koppla samman insolvensregister och upprätta och ändra formulär för insolvensförfarandet och meddela fordringar (*artikel 45b*).

3 Förslagets rättsliga grund och förhållandet till subsidiaritetsprincipen

Förslaget grundar sig på artikel 81 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och särskilt på punkt 2 a, 2 c och 2 f i artikeln. Förslaget behandlas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Statsrådet anser att den föreslagna rättsliga grunden är korrekt och anser att den iakttar subsidiaritetsprincipen.

4 Förslagets konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Av insolvensförfarandena omfattas för närvarande konkurs och företagssanering av förordningens tillämpningsområde. Som en följd av förordningen måste dock smärre ändringar göras i konkurslagen (120/2004) och lagen om företagssanering (47/1993). Det föreslagna tillämpningsområdet tillåter att förordningen tillämpas också på skuldsanering varför också lagen om skuldsanering för privatpersoner måste ses över till behövliga delar.

Fastän konkurs- och företagssaneringsregistret och skuldsaneringsregistret är offentliga, är de inte på det sätt som kommissionen föreslår tillgängliga för alla på internet. För att få uppgifter ur registret i elektronisk form förutsätts det ett godtagbart ändamål (9 § i

lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret, 137/2004, 10 § i förordningen om skuldsanering för privatpersoner, 58/1993). Kommissionens förslag skulle innebära att registren åtminstone delvis öppnas för alla i elektronisk form eller att de uppgifter som förutsätts i förordningen på annat sätt fritt ges ut via internet. Detta förutsätter en ändring av lagstiftningen om registren.

5 Förslagets övriga konsekvenser

Förslaget främjar en rekonstruktion av livsdugliga företag i gränsöverskridande situationer samt möjliggör erkännande av skuldsaneringsbeslut i andra medlemsstater. Förslaget skulle tydliggöra definieringen av behörighet och förbättrar koordineringen av insolvensförfaranden. Det förbättrar också en borgenärs faktiska möjligheter att bevaka sin fordran i ett insolvensförfarande som har inletts i en annan medlemsstat.

Kommissionens förslag om ett register tillgängligt gratis på internet orsakar kostnader för statsekonomi vars storlek inte kan uppskattas i detta skede.

6 Ålands behörighet

Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör reglering om rättsskipning och verkställighet av domar till rikets behörighet.

7 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i Europeiska unionen

Förordningsförslaget har varit på remiss och om det har yttrat sig Helsingfors och

Esbo tingsrätter, konkursombudsmannen, dataskyddsombudsmannen, finansministeriet, Skatteförvaltningen, Finlands Advokatförbund, Finansbranschens Centralförbund, Företagarna i Finland, Finlands Näringsliv samt professorerna Tuula Linna och Risto Koulu. Utlåtandena om förslaget är i huvudsak positiva.

Förordningsförslaget har behandlats skriftligt i sektionen för rättsliga frågor (sektion 35) Förhandlingarna om förordningsförslaget inleds i rådets arbetsgrupp i februari 2013. Om vissa frågor som är förknippade med förslaget har också diskuterats i det inofficiella rådet (rättsliga och inrikes frågor) den 17.—18. januari 2013.

8 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att förordningsförslagets mål är goda och understöder huvudlinjedragningarna i förslaget. En utvidgning av tillämpningsområdet möjliggör ett erkännande av skuldsaneringsbeslut i andra medlemsstater och förbättrar på det sätt ställningen för dem som omfattas av skuldsanering. Statsrådet understöder också ett förtydligande av behörighetsbestämmelsen samt att det föreskrivs om anknuten behörighet.

Vid förhandlingarna ska säkerställas att förordningen fungerar vid finska insolvensförfaranden och beaktar de nationella förfarandebestämmelserna. Att publicera uppgifter om insolvens i ett öppet nät kräver att åtgärden står i rätt proportion till den nytta som eftersträvas. Bedömningen kan göras först efter det att det i förordningen föreslagna registrets förhållande till redan existerande nationella register och lagstiftningen om dem har klarlagts.